

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 25.

V Ljubljani, v soboto 20. junija 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Ali je vera zasebna stvar?

(Konec.)

II.

Toda geslo „vera je zasebna stvar“ ni samo dvoumno, ampak tudi hinavsko. Da, hinavska je ta fraza, to kažejo socialni demokratje sami, tako v svojih govorih, kakor v svojem delovanju.

Ako kak človek svojemu bližnjemu drugače govori, kakor mu narekuje njegovo srce, pa le iz tega namena, da bi svojega sobrata bolj gotovo preslepil ter mu škodoval, tedaj pravimo: ta je hinavec. Ravno tako delajo tudi pristaši socialne demokracije. Kadar pridejo ti možje med ljudi, o katerih vedo, da jim je vera še nekak svet, dragocen zaklad — posebno med preprosto ljudstvo — tedaj zavijajo svetohlinsko svoje oči proti nebu, in tako srečno operirajo s svojo frazo, da bi človek mislil: glej, glej, saj še niso tako slabi. Kadar so pa ti osrečevalci ljudstva med seboj „pares inter pares“, — tedaj vrže lisjak svojo meniško kuto stran ter se pokaže v pravi luči.

V kakem smislu socialni demokratje sami to frazo umevajo, kažejo jasno govori njihovih voditeljev. Liebknecht n. pr. se je na nekem shodu v Halle tako-le izrazil: „Jaz za svojo osebo sem bil z vero zgodaj gotov, jaz ne verujem v Boga... Vera in veđa sta si nasprotni. Veda skrbi za dobre šole in to je najboljše sredstvo zoper vero“. Todt pravi: „Nikdo ni vreden, da nosi ime socialista, kdor ni brezverec, kdor z vso vnemo ne deluje za razširjenje brezverstva“. In če citiramo še besede Bebel-a, nam gotovo ne more noben rudečkar očitati, da nismo pogodili pravega pomena. Poslušajmo le, kako se je ta socialno-demokratski zastopnik izrazil o veri v pruskem deželnem zboru leta 1872.: „Na političnem polju zahtevamo republiko, na gospodarskem socializem, na polju, katero danes nazivljejo versko, hočemo brezversko“. „Vorwärts“ (17. junija

1894) piše tako-le: „Ne vem, zakaj vzbujamo toliko začudenje, če preganjamo cerkev in f...e; kajti farje in mežnarje bi mi preganjali, ko bi bili tudi pravični ljudje“. Ali je potemtakem vera „zasebna stvar“, ali pa naj bode morda „prepovedana stvar“? Kvintesenca vseh teh socialno-demokratskih „ocvirkov“ je: Ne verodostuje še; da si sam brezbožnik; ne, vse svoje moči moraš posvetiti v to, da se brezbožnost kolikor mogoče zelo razširi med narodom.

Ali pa morda socialisti v javnem življenju tako ravnajo in delajo, da bi jim mogli verjeti, da je „vera zasebna stvar“? Kaj še? Ravno nasprotno! Ako je vera res privatna stvar, stvar posameznika, zakaj se pa tako zgražajo in zadirajo nad onimi, ki niso v verskem vprašanju istih nazorov, kakor oni sami?! Zakaj pa tako grdijo in zaničujejo, zakaj na vse mogoče načine po časopisih trgajo in blatijo ter terorizirajo vse one, ki imajo glede verskih stvari drugačno prepričanje? Zakaj vse to, če je vera res zasebna stvar?! In vendar so to možje, ki imajo besedo „svoboda“ zmira na jeziku, a ko je treba svobodo nasproti svojemu bližnjemu dejansko pokazati, tedaj se izneverijo svoji teoriji.

Sploh lahko rečemo — pa tudi dokažemo — da socialna demokracija vselej, kadar govori in piše o Kristusu, češ, da se sklada z njegovimi nauki, nesramno laže, in da je vse to le hinavščina in licemerstvo, da bi preslepila verne kristijane.

Krščanska vera je v krščanski cerkvi. Ni mogoče ločiti krščanske cerkve od krščanske vere. Kdor zavrže cerkev, zavrže vero, zakaj od cerkve moramo vsprejemati vero. „Kdor cerkve ne posluša“, pravi sveto pismo, „naj ti bo kakor nevernik“. (Mat. 19, 16.) Socialna demokracija pa sama trdi, da je „nasprotna krščanski cerkvi, da se bojuje zoper cerkev“. Kje je torej nje krščanstvo? Bojuje se zoper cerkev, se bojuje zoper Kristusa.

Oznanjevalci svete vere krščanske so po poslanji Kristusovem papeži in škofje. Njim je rekel v apostolih: „Kdor vas posluša, mene posluša; kdor vas zaničuje, mene zaničuje; kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kateri me je poslal“. — In zdaj pa vprašamo: Kdo pa tako podlo piše o papežu in škofih, kakor baš socialna demokracija? Ali izide kedaj kaka številka kakega mokraškega časopisa, v kateri se ne bi izsula na duhovnike cela tropa najgrših psov? Zaničujoč papeža in škofo, zaničuje Kristusa.

Prva cerkev je vzprejela brez dvoma vase vse krščanstvo. A prvo cerkev vidimo vedno v skupni in javni molitvi; socialna demokracija pa jo zameta kot hinavščino.

V vseh časih so kristijani spoštovali spokorno življenje; socialna demokracija se mu posmehuje.

Kdor se torej bojuje zoper cerkev, bojuje se zoper Kristusa, kdor zasmehuje cerkev, zasmehuje Kristusa, kdor odpade od cerkve, odpade od Kristusa.

Socialna demokracija je torej smrtna sovražnica Kristusa, ker je smrtna sovražnica cerkve. In naj socialisti to še toli- in tolikrat zanikujejo, mi jim ne verjamemo, kajti hinavci so. Facta loquuntur! Glas je sicer Jakobov, toda roke — dejanja pa so dejanja Ezova.

III.

Slednjič je pa ta fraza tudi pogubna. Ako priznamo, da je vera zasebna stvar, moramo priznati, da je vera odveč, da je nepotrebna, da torej ni Boga. Kakor hitro pa neha človek pripoznavati Boga, naredi samega sebe za boga. In kakor hitro človek naredi samega sebe za boga, preneha biti človek in postane bestija. In kaj da človek kot bog, človek kot bestija vse učini, nam le prežalostno slikaj zgodovina. Treba se nam je ozreti le na dogodke v francoski re-

Emina.

(Spisal I. E. Rubin.)

Emina je čakala pred kolodvorom. Bil je junijski, vroč dan. Pred kolodvorom je stala vrsta kočijazjev in izvoščkov. Utrujeni, stari konji so dremali pred kočijami, a na kozlih so spali njih zaspani gospodarji. Dolga vrsta kostanjev jim je dajala prijetno senco, ropotanje mimo vozečih vozov, vpitje ljudij, žvižganje lokomotiv, šumenje množice: vse to jih ni motilo v njih trudnem spanju. Ljudje so hiteli obloženi s zavitki v kolodvor in zopet ven, vmes so se sukali počasni in prevdarni postrežčki, železniški uradniki, policaji in drugih vrst ljudje.

Emina je čakala. Ob pol petih je moral priti vlak in ž njim tudi on. Tako je pisal zadnjič, a od tedaj je že par tednov. Pozneje ni še nič pisal.

Popoldansko vroče solnce se je upiralo v kolodvorsko zidovje, množica se ni menila zanj in hitela s šumom in hrumom semtertja. Emina je hodila po senci, gledala mimoidoče, sramežljivo, skoraj jezno, povešala oči pred predrznimi, radovednimi pogledi moških in se zgražala nad njihovimi opazkami. In hodila je in čakala že skoraj pol ure. Bila je že v kolodvoru, pogledala je natanko na „voznem redu“, kdaj pride vlak,

vprašala je portirja, če že skoraj pride, potem pa zopet zbežala pred kolodvor. Čakala je nestrpno... In zopet ni bilo vlaka od nikoder. Zdelo se ji je, da čaka že celo večnost. Vlaki so žvižgali, prepeljevali se semtertja, vlaki so prihajali in odhajali, vlaka od S. ni bilo. Zopet je odšla v kolodvor in brala na črni tabli: Vlak št. 1287 ima zamude — ur 25 minut. Potezica nevolje se je naredila na njenem obrazu, in zopet je odšla pred kolodvor... Izvlekla je iz žepa lepo belo, že tolikrat prebrano pismo. In, dasi je znala že na pamet vsako črko, pričela je čitati iznova, nekako ponosno, saj je bilo to njegovo pismo. In brala je: „S... 3. junija 190... Ljuba Emina! Kako željno čakam dneva, da se zopet vidiva. Naznanjam Ti, da pridem 20. t. m. k Tebi. Pripeljem se s popoldajšnjim vlakom. Vse gre po sreči... Pozdrav očetu...“ Zadaj je bil še pozdrav njej in družega nič. Ustavila se je pri besedi — k Tebi. Torej on ne pride v mesto, ne kot domov, ampak — k Tebi... In zopet se je vstavila pri besedi: Emina... Zdelo se ji je, da čuti, kar je čutil on, ko je sedel ob gluhem papirju v sobici in zapisal njeno ime... Zapisal ga je brezdvomno z istim izrazom, kot takrat... Zdelo se ji je, da stoji pred njo o tistem mraku pred vežnimi vratmi, ki peljajo na vrt, kot je stal takrat, ko sta se

sklenili njuni duši v eno bitje, ki se mu pravi: ljubezen. Spomnila se je tistega trenutka.

„Jutri odidem“, rekel ji je hladno.

„Res, zgodaj?“

„Prav zgodaj.“

„Morda se ne bomo več videli...“

„Morda...“

Potem sta molčala. Hotela je oditi, a — sama ni vedela, kaj ji je, obotavljala se je, kot da ne more oditi. Nevidna moč jo je zadržala.

„Emina!“ vzkliknil je on, in jo prijel za roko...

Emina se je vzbudila iz spominov, spravila je zopet pismo v žep in se ozrla, če jo je kdo opazoval. Ljudje so hiteli mimo kot preje, ne meneč se za Emino, le moški so se motili ob nji. In zopet je hodila semtertje. Sklenila je, da bo čakala potrpežljivo in vdano, ker danes pride vlak gotovo, in kaj je en dan v življenju, en cel dan pa vlak nima zamude nikdar. In vendar še 25 minut zdelo se ji je tako odveč. Ne nikdar ni čakala, in danes, ravno ko ona čaka, ravno danes toliko zamude. A ljubezen je potrpežljiva, ona vse prenese, vse prestane. In čakala je zdaj v lepih nadah. Trdno zaupajoč, da pride, zdaj v dvomih, ali bo prišel ali ne. Mislila je, kaj bo, ko pride. Ali se je kaj izpremenil v pol letu, ali mu je brada še kaj zrastle, če ima še tako

voluciji, in vidimo naenkrat, kam zabrede človek, ko ne pripozna več Boga.

Po tem načelu izgubi krepost vsako veljavo, in vendar je ravno krepost — kakor je dejal že Montesquieu — življenjsko počelo (vitalni princip) vsakega naroda. In zares! Brez kreposti se množica ne bo ozirala na občno blaginjo, ampak samo na zasebne težnje. Brez kreposti ne bo ne rodoljubja ne domoljubja, ampak domoljubje in slavoljubje.

Ako je človeku na prosto dano, da ima kako vero ali pa nobene, potem mu je vse dovoljeno, storiti sme vse, kar njemu ugaja, izgine vsako bratoljubje, izgine vsak ozir do svojega bližnjega. Izginiti mora vsaka avtoriteta, zato vidimo, da ravno socijalni demokratje smrtno sovražijo katoliško cerkev, ker jo smatrajo za najodločnejšo gojiteljico in nositeljico avtoritetnega principa. Saj se je Liebknecht naravnost izrazil: „Naša stranka taji vsako avtoriteto v nebesih in na zemlji“. Izginiti mora vsaka pravica, in le pest močnejšega odločuje; bestialiteta postane sistem, in edini fundament vsega družabnega redu so le vislice.

Zato se ne smemo čuditi, da so celo možje, o katerih pač ne moremo reči, da so bili preveč verni, spoznali, da edino iz vere poteka človeštvu nevsahljiv vir življenja in napredka, da edino ideja krščanska more povzdigniti in poplemeniti življenje narodov. Odpad od vere vede dosledno v intelektualno smrt in v kulturni propad, kakor je priznal že Leopold I., kralj belgijski, akoravno sam prostozidar: „Kakor brž iztiramo človeštvu še stez krščanstva, mora se spet pogrezni v barbarstvo“. In Friderik II. pruski je rekel, da je „velika masa ljudstva kanalja, s katero brez Boga noče ničesar imeti opraviti“. Istotako se je izrazil Macchiavelli, ta lokavi državnik florentinski, in celo iz ust brezbožnega Goethe-ja slišimo bodrilni opomin: „Držite se trdno vere . . . kajti ona naredi človeka v sreči kremenitega in razumnega, v nesreči mu je v največjo tolažbo ter mu oživlja sladko upanje“.

Zdaj pač pravijo socijalni demokratje „vera je zasebna stvar“, a takoj druga formula te fraze se mora glasiti „vera je nezmisel“ in tretja „vera je naš sovražnik. Proč z njo! Boj proti nji!“ In da se take posledice res izvajajo, kaže nam vsakdanje življenje. Časopisi nam podajajo le preveč žalostnih dokazov za vtemeljitev naše trditve“.

Čuditi se le moramo, kako morajo biti nekatere vlade in državniki tako kratke pameti, da prostodušno gledajo, kako se iz src njih podanikov trga največji zaklad — zaklad sv. vere, in kako davni možje, ki mešajo strup nevere, ter raz svojega katedra udrihajo po krščanstvu, dospejo do tako visokih služb. Gada si redi taka vlada na lastnih prsih, da ji zada ob ugodnem trenutku smrtonosen pik. Po pravici pravi nek

državnik: „Ako se enkrat nauk, da ni Boga, urine med množico, potem se spremeni vsak zakon v blasfemijo; materijalna revolucija izbruhne, kri teče v potokih, in med pokanjem pušk se slišijo grozne besede podivjane množice: „Mi nočemo ničesar slišati o Bogu, o prihodnjem življenju, o nebesih. Veda je dokazala, da je vse laž, sanje. Edino, kar mi zahtevamo, je — pekel in sicer pekel z vsemi mogočimi nasladami!“ Nato pa pravi le-ta državnik: „Kaj pa je storila množica? Nič drugega“, pravi dalje, „kakor to, da je iz premis nevernega profesorja, katerega je država mogoče visoko nagradila, izpeljala praktične posledice. Preveč pouka željnimi učencem je grozila z bajoneti in kanoni, učitelja pa je vzela država pod svoje varstvo“.

Strašna slika, toda resnično in žalostno dejstvo! Videli smo torej, koliko da je na tej frazi, videli, da je gola laž, velika zmota, strupena vada, s katero hočejo loviti neprevidne kaline. Edini in pravi pomen te fraze je morabit le oni, katerega socijalisti kažejo dejansko v javnem življenju: „Proč z vsako oblastjo! Proč z vsem sedanjim redom! Vse sedanje politično, družabno in gospodarsko življenje mora pasti; pasti mora razloček med narodi, pasti mora rodbina in država; prestoli in altarji se morajo razdrobiti. V ta namen so dovoljena vsa sredstva: dinamit in bodalce, ogenj in sekira. Proč z vero! Boj zoper njo, smrt ji!“

Tudi med naš mali narod skušajo ti hlapci satanovi zasejati svojo ljuliko, in ravno s to frazo marsikaj opravijo. Seveda slep je vsak, ki se da omamiti od zunanega bleska nezapazivši strupenega gada, ki preži pod cvetjem, in kratke pameti mora biti slehern, ki si več obeta od puhlih fraz socijalne demokracije, nego od žive in poživljajoče besede katoliške! In vendar žalosten faktum je, da je že tudi pri nas ponekodi ta kuga otrovila javno in zasebno življenje, in da marsikje cele družine hirajo na okuženih miazmihi!

Saj so ravno Slovenci v tem oziru tako vsprejemljivi ljudje. Že l. 1870. je pisal Levstik: „V današnjem pokvarjenem času ljudem ni do resnice, dobri so tudi najgrši, najzaničljivejši pripomočki, samo da se doseže nepošteni namen. — In v tem oziru se zlasti med Slovenci mnogo sme in more, ker pri njih so javno mnenje v zakup vzeli samo nekateri, a slepa množica za njimi vpije, četudi sama ne ve zakaj, ker je preneizobražena in poleg tega tudi prelena, da bi sama premišljevala. Pri nas je treba samo povedati najneumnejšo parolo, katera potlej med druhaljo kakor ogenj leti od ust do ust, če je tudi še tako nepoštona, samo da pride od tiste „firme“, odkoder je množica tacih parol navažena“. Te besede je zapisal Levstik že l. 1870., kaj bi še le danes?!

Pred vsem pa je pomniti to: Kdor hoče radikalno odpomoči socijalnim zlom našega veka,

kdor se hoče uspešno bojevati z vse razdirajočim socijalizmom, ne sme nikakor prezreti, da socijalizem in njemu sorodne socijalno politične težnje zajemajo krepost, trdnost in moralčno moč iz radikalnih, Boga, dušo in vsako pozitivno verstvo zatajujočih doktrin. Takemu, do skrajnih mej bogotajstva in intelektualnega nihilizma segajočemu radikalizmu more biti kos le nasproten, ravno tako skrajen, v Bogu samem, ki je najvišji razlog vse intelektualne in npravstvene pozitivnosti, sloneč radikalizem; to je verski, metafizični radikalizem.

Moderna država pač skuša sedaj, ko vidi slabe posledice socijalizma, odpomoči temu zlu; toda ona je povsem nezmožna, radikalno zmagati socijalizem ali le za dolgo časa uspešno se mu protiviti; kajti sredstva, ki se jih pri tem poslužuje, so ali posilna, materijalna ali moralna. Država vporablja le zabranivne pomočke, s katerimi je nemogoče zlo v korenini ozdraviti. To more le cerkev, kateri je Bog izročil vso resnico, da je nepokvarjeno, brez primesi vsaktere zmote oznanja in na življenje vporablja. Ona je prestala za posamezne resnice krvava preganjanja, in raje dopustila, da so od nje odpadli celi narodi in kraljestva, nego da bi njim na ljubo zatajila eno samo načelo. Le ta cerkev, zvesta hraniteljica in gojiteljica božjega radikalizma, radikalizma resnice in pravih načel, more vzdržati naval socijalno politične revolucije ter človeštvo rešiti pogina.

„Ali pironizem, ali supernaturalizem“, je dejal du Bois-Reymond. Če človeštvo noče svojega pogina, bi se pač moralo odločiti: za supernaturalizem, vrtni bi se moralo h krščanstvu.

Na to je treba delati, da se vsi oni, ki so se iz smrtnega sovraštva do Križanega zatekli v tabor socijalistov, zopet vrnejo v katol. cerkev. One pa, kateri še niso izpustili jambora sv. vere, treba je podučiti, pojasniti jim sleparstvo socijalne demokracije, kazati jim necenljivo vrednost vere.

Pokazati je treba ljudstvu resnico, pokazati tudi laž. Povedati je treba ljudem, da je socijalna demokracija v bitnosti — protikrščanska; da sta si krščanstvo in socijalna demokracija kakor Kristus in Antikrist, ali kakor pravi sam Dietzgen „kakor noč in dan“.

Dol s krinko hinavščine, s katero slepi socijalna demokracija kratkovidneže; ljudstvo naj spozna golo licemerstvo socijalistov in njih hudobne nakane; spozna naj satansko delovanje teh brezvestnih hujskačev. Posebno pa je skrbeti za to, da se naše ljudstvo trdno oklene zastave svete vere, ter tako ponosno koraka sè znamenjem sv. križa, v imenu vere, v boj zoper vse spletke in sleparije socijalne demokracije, ravnaoč se po besedah pesnikovih:

„Tu ne cede malis, sed contra audentior ito!“ t. j. „Zlobnim ne vmakni se ti, nasproti jim pojdi srčneje!“

dolge lase ali še daljši kot nekdanj. Premišljevala je, ali se bo smejala, ali bo kaj vesel prihitel njej naproti, ali bo otožen, utrujen, resen in mrzel, kot je bil včasih preje, ko sta se srečavala v hiši. Vse to je premišljevala. Solnce se je nagibalo na zapad in vedno isto drdranje vozov in kočij, vpitje ljudij, žvižganje lokomotiv, škripanje železniških vozov, duh po dimu, težko čakanje . . .

„In vendar mora priti“, mislila je Emina. Zdelo se ji je skoraj nemogoče, da bi ne prišel. Saj je bil skoraj mož, že resen mož. Boljšega človeka si Emina niti mislila ni; on ji je bil vzor: resen, pameten, skrben, tak, ki je mogel ljubiti le njo, samo njo, in ona le njega, kot da ju je Bog postavil v zemeljski raj. To je bilo vse, kar je zahtevala in on je bil tak. Poznala ga je in on je bil tak. Dolgo ga je ljubila ona, in on — njej se je zdelo, kazalo se je tako — je ljubil njo. In srečno se je štela Emina, bila je ponosna nase; njena duša je plavala v ljubezni kot solnčni žarek nad poljem.

In spomnila se je. Doma je sedel oče — stanovali so v lepi predmestni hiši — in jo je poklical:

„Emina, sem pojdi“.

In šla je k njemu.

„Emina“, rekel je stari — on je bil penzionist, na eno oko slep, a na drugo je slabo videl — „Emina, kaj je pisal Mitko?“

„Da pride, oče, da pride“.

„A-a-a, da pri-i-ide-e-e“.

Malo je pomolčal . . .

„Aha, aha, da pride, praviš, da pride, to se pravi, da je pisal tako, se reče, da danes pride, ali, kako pravi, kako praviš, da pravi?“

„Dvajsetega pravi on, in pozdravlja vas“.

„Aha, aha, pozdravlja me, pozdravlja . . .“

In potem je umolknil in pozneje ni nič več v misel jemal o Mitki . . .

In danes jo je zopet klical:

„Emina“, rekel je, „dvajsetega je, Mitko pride, si rekla ti, to se reče, je pisal on. Naproti mu pojdi, Emina, in pripelji ga . . .“ In pogledal jo je tako čudno, kot nikoli nikdar popreje. Nekaj čudnega je govoril tisti očetov pogled. Skrb, svarilo, prošnja, vse se je izražalo v njem. Emina se je zdrznila in se je spomnila, da čaka vlaka, da čaka Mitka. Nevoljna je bila, kaj se tako živo zamisli nazaj, zdaj, ko pride vsak čas Mitko.

Vlak je zažvižgal. Skrajni čas, da pride. Prihajal je od prave strani. Čakajoča množica, revno in bogato, ubožno in gosposko, vse je hitelo pred vrata, kjer je stal nemški napis:

„Ausgang“. Emina je stala od daleč in gledala. Njeno srce je vstrepetal. On je tu . . . Mitko! Zbala se je, da je morda ne bo videl, lahko se zgrešita in izginila je med množico. Po dolgem koridorju so prihajali popotniki, vmes so se pomešali postrežeki, prijazno nudeč svojo pomoč pri prtljagi. Prvi je prihitel debel, bogat gospod, a pozneje so se vsuli v celi gnječi.

Emina je odprla oči in zrla v te različne obraze popotnikov. Mitke ni bilo med njimi. Nekaj težkega — huda slutnja — je padla na njeno dušo. A takoj se je spomnila, da je zadržan radi prtljage. Mimo nje so hiteli vsi različni ljudje, prijatelji, znanci in sorodniki so jih sprejemali z veselimi obrazi, tu in tam s poljubi in objemi, odhajali so drug za drugim, Mitke ni bilo. Kočija za kočijo je oddrdrala izpred vrat, polni in prazni so se odpeljali hotelski vozovi v mesto, vsi so se razšli, nikogar več ni čutili, ki bi prihajal s perona sem — Mitke ni. Emina se je naslonila na zid in zdelo se ji je, da ji silijo solze iz oči. Mimo je prihitel zanemarjen železniški delavec in vprašala ga je:

„Ali so že vsi odšli, kar jih je prišlo z vlakom?“

„Vsi“, in odšel je dalje.

Emina je odšla s kolodvora.

IX. mejnarodni protialkoholni kongres v Bremenu.

(Konec.)

V predvečer pred kongresom zbrali so se zastopniki delavcev-socijalistov iz Nemčije, Holandske, Finske in Severne Amerike. V abstinenci, pravijo, jim je mogoče pridobiti si več moči in sposobnosti za strankarski boj kakor v alkoholu.

Popolnoma drugačna tendenca pokazala se je drugi dan pri oficijelni otvoritvi kongresa in vse sledeče dneve. Teoretiški in praktiški, akademiki in možje z žuljavimi rokami, starčki in mladeniči, gospe in gospice, vsi narodi so se postavili v vrsto, da bijejo boj proti alkoholu, ki pripravlja dušnemu in telesnemu zdravju toliko nevarnosti. In kako velika je ta nevarnost in koliko žrtev je že zahtevala, orisali so nam referentje v pretresljivih podobah.

Prvo je nastopilo ženstvo. Zastopnice različnih deželâ poročale so o svojem delovanju v svoji domovini in o različnih poskusih, omejiti nesrečno pijančevanje. Med vsemi poskusi je velevažna posebno ena naredba, ki se je že prav dobro obnesla na Švedskem in Finskem. V onih krajih, kjer je posebno veliko delavcev, naj bi se postavili automati, v katerih bi se dobivalo noč in dan toplo mleko, „ki bolj greje, kakor alkohol“. Po mestnih ulicah nadalje naj bi se peljali vozovi s toplimi alkohola prostimi pijačami, kakor je to že na Dunaju navada.

Med moškimi je bilo vse zastopano, kar je delovalo in deluje proti alkoholu. Zdelo se je, kakor da se je vzdignil stari in novi svet in se zjedini v en klic: „Boj alkoholizmu! Proč ž njim!“ Pokazalo se je pri tem kongresu prav jasno, da ne oživi alkohol temperament in navdušuje človeka, kajti večje navdušenje, živahnejši temperament se ni nikdar še pojavil kakor ravno tu, akoravno je redkokateri kongres reševal tako trudapolno delovanje kakor ravno ta.

Kako živo je bilo zanimanje pri reševanju vprašanja, kako preosnoviti gostilne. Zopet so se razdvojila mnenja: na eni strani zmerni, na drugi abstinentje, stremeči edino le za tem, da bi se točile povsod le alkohola proste pijače. Da bi vsaj prvi prišli do zaželjenega cilja. Čim prej, tem bolje za vesoljno ljudstvo.

Ker je kongres dolgo trajal in so vsi vdeleženci redno s zanimanjem sledili govorom, debatam in reševanju važnih nalog, je bil kongres preobložen z delom, je bilo pričakovati, da se polasti s časom vseh trudnost. A nikakor ne, vsaj pokazalo se ni; nasprotno, ko je prišel na vrsto tema „odgoja in alkohol“, oglasilo se je nič manj kot trideset govornikov in govornic. Posebno dobro in pametno je bilo, da se kongres ni vtikal vprašanja, ki so tesno spojene z alkoholizmom, katerih omeniti je pa bilo na kongresu strogo prepovedano, da se ohrani občni mir. Kako je n. pr. razburilo skoro vse navzoče, ko se je zljubilo nekemu Švicarju ogrevati se za — Darvina. Kak vihar je nastal, če se je kdo nepredvidno dotaknil vere, politike ali sploh socialne politike. Posebno lepo je bilo videti, da se celi, ogromni zbor — izdalo se je 1435 vstopnic — peča z eno mislijo, da povzdigne, poboljša in ozdravi ljudstvo. Ideja, ki daje onim, kateri jo nosijo v srcu, toliko energijo in delavnost, kakor se je pojavila v Bremenu, mora zmagati.

Omeniti je še, da je bila spojena s kongresom razstava raznovrstnih alkohola prostih pijač, podob kazočih pretresljive posledice pijančevanja, literaričnih del, kolikor se pečajo z alkoholizmom; bilo je tu nebroj knjig in brošur v vseh jezikih, v katerem se je kaj pisalo o škodljivosti alkohola. Bila je videti gostilniška soba in kuhinja, prikrojena po novem zistemu, raznovrstna prav koristna vporaba špirta; razstavljeni so bili prej omenjeni avtomati in voziki, kjer se je točilo za vreden denar toplo mleko, kava, tudi juha i. dr. Razstavljenih je bilo mnogo drugih reči, ki so kazale, kako različno se da nadomestiti — uničujoči alkohol.

Poročila iz mest in trgov.

Kranj. Kratek telegram v „Slovenču“, ki je oznanil svetu občudovanja vredno ljubeznivost naših sicer jako neotesanih „narodnjakov“ in pokorno uslužnost do graških nemških tehnikov, katere so „Planinci“ zastonj dali voziti do Čemšenikarjevih studencev in na Jezersko, je vzbudil pri „narodnjakih“ veliko jezo, pri manj narodnih ljudeh je pa ta jeza vzbudila veliko smeha. Kokodajcili so „narodnjaki“ po „Gorenjcu“ in „Narodu“, da smo Kranjci sami neuljudni, neolikani in neotesani tepci, ako nečemo pustiti nemških buršev brezplačno voziti na Jezersko. Da, taka je kranjska pamet! Ko bi le hoteli vsaj enkrat Nemci Kranjce kam peljati zastonj! Dokler se to ne bo zgodilo, zaslužijo tisti „narodnjaki“, ki Nemce zastonj vozijo — komat.

Telovadba „Sokolov“ v Velesovem bi bila lahko boljše uspela, pa tudi oštir s svojimi „brhkimi dekleti“ bi bil laho boljše opravil, ako bi bili „Sokoli“ bolj priljubljeni pri ljudstvu. Ta nepriljubljenost se je s zadnjim „Sokolovim“ izletom še pomnožila, ker je brat starosta politične otrobe basal v rudeči srajci v krvavo klobaso. Za politikujoče „Sokole“ bo vprihodnje imelo ljudstvo isto uljudnost, kakor „Planinci“ do nemških buršev; zastonj jih bode dalo odpeljati iz vasi, ako sami ne bodo hoteli teči. „Sokol“ je telovadno, ne pa politično društvo!

Iz Idrije, 15. junija. Kdo bi bil pričakoval, da bodo liberalci kdaj postali tako domišljivi! Iz Idrije so hoteli napraviti v hipu kar celo uporno gnezdo. Celorožniki so morali na večerajšnje nedeljo pod orožje. In kaj je bilo na vsem? „Jednakopravnost“ je z ne ravno izbranimi besedami pozabavljala v uvodnem članku 12. številke z dne 4. junija t. l. socialnim demokratom in krščanskim socialcem. Prvo imenovanim je posvetila tako-le: „Socialni demokratje so pozabili na vsa druga delavska vprašanja, samo v svojem zadolženem mlinu vidijo svojo rešitev. Pečajo se s političnim stanjem v Evropi in Avstriji, ne pridejo pa s vprašanjem na dan, katera bi se bavila najprej z domačim žalostnim stanjem. Sklicujejo sicer javne shode, na katerih malo pozabavljajo, stavijo tudi morebiti še kako duhovito resolucijo, da bi se pa trudili svoj lastni položaj v resnici izboljšati, to jim še na misel ne pride“.

Seveda niso socialni demokratje molčali. Sklicali so za nedeljo 14. t. m. javen ljudski shod, na katerem naj bi se obravnavalo kot prva točka dnevnega reda: „Liberalna stranka v Idriji, njena skrb in razmerje do delavcev ter socialna demokracija“. Ker so bili na shod povabljeni javno „idrijski liberalci z Lapajnetom na čelu“ ter je vse pričakovalo, da nastopi Dragotin Lapajne ter kot izdajatelj „Jednakopravnosti“ zagovarja preje navedene trditve, zbralo se je na shodu mnogo delavcev brez ozira na stranko. Toda — Dragotina ni bilo! Iskali so ga po vsem mestu, a zaman, moža ni bilo dobiti na shod. Pač pa je nastopila orožniška patrolja, dasi ni bilo niti najmanjšega sledu, da bi utegnil nastati kak upor, saj vendar Idrija do danes ni še na Hrvaškem, ne v Srbiji, idrijski župan pa tudi ni še tako veljaven kakor kak ban ali celo srbski kralj. Skoro se nam zdi, da se je pač orožnikom samim zdelo čudno, čemu patrolirajo po Idriji. Shod se je prav mirno izvršil — seveda je padalo prav bridko po liberalcih, katere tako grozno boli žalostno stanje idrijskega delavstva — boli pa le na papirju. Zakaj v dejanju liberalna stranka ni storila prav nič drugega za delavstvo, nego, da mu je podražila stanovanje s tem, ko je povišala občinske doklade.

Prav tako ali pa še lepše se spušča „Jednakopravnost“ na krščanske delavce. Tem poje: „Ravno tako je tudi z našimi klerikalci. Konsum jim je vse. Za konsum se pehajo, v konsumu sklepajo smrt liberalcem, sami pa morajo po gnilih stanovanjih gledati, kako jetika izseva starišem in otrokom soke iz njihovih mršavih teles. Za katoliški dom, v katerem naj bi katoliški popje še nadalje poneumnevali ubogo paro, hodijo v boj, za lastne domove se ne zmenijo in so zadovoljni z zaduhlimi in zastrupljenimi domovi. In kdo se pri tem neumnem boju naj-

bolj smeje? Poljedelsko ministerstvo, ki pride tako po ceni z našim delavskim vprašanjem ven. Socijalistom so dali 1000 kron podpore za mlin, morebiti sedaj tudi še kaj prosijo, klerikalce pa vlečejo s katoliškim domom in tako imajo vsaj za par let mir“.

Kaka salomonska sodba! Socijalisti ne delajo v prid delavstva, ker prirejajo shode, sklepajo resolucije ter delajo za združništvo, klerikalci delajo enako škodo delavstvu, ker se pehajo za delavski konsum ter si skušajo pridobiti lastni dom, v katerem bi imeli svoje prostore delavske gospodarske društvo, ljudska hranilnica, izobraževalna katoliška delavska družba, Vincencijeva družba v podporo ubožnih delavskih družin, no in končno — prostor, kjer bi se lahko delavstvo krščansko shajalo ter sklepalo o prepotrebni smrti liberalcev! Kaj ne, to so naprave, ki delavstvu škodujejo! Največ preglavice dela poljedelskemu ministerstvu, po tej sodbi liberalci, kateri nimajo pokazati ne ene stvari, katero bi bili priborili delavstvu od poljedelskega ministerstva. Nasprotno ravno je njih geslo: „Stavimo zapreke, kjer se dá“. Ker liberalcem niti v glavo ne pade, da bi kaj delali za delavstvo — župan se boji celo na delavski shod — ovirajo pa, kjer količkaj morejo, da bi kaka delavska stranka kaj dosegla. Ker so jo sami tako zavozili, da so res delali poljedelskemu ministerstvu preglavi, kje in kaj naj še zahteva za navaden travnik, mislijo sedaj, da mora vsak hoditi njih neumno pot.

Sicer pa so si liberalci sami v svesti, da nimajo ničesar pokazati delavstvu. Zato se delavstva boje in v tem strahu postajajo že smešni. Župan delavskega mesta se pred delavstvom zavaruje z orožništvom, pred delavstvom, katerega inteligentnosti so pred zadnjimi občinskimi volitvami liberalci peli slavo. Vest ne more biti v najboljšem miru, kar pa ni čuda. S samimi frazami se revežu ne pomaga. Svojo bedo delavec pozna, torej je ne opisujte samo, ampak pomagajte! S tem, da nad vse prezirljivo govorite in pišete o združništvu, kažete samo, da ste za precej let nazaj — torej o tem le molčite! Da pa lahko pomagata, o tem smo prepričani, pokazali ste pri svojih prijateljih. Elegantnejše kavarne ste potrebovali — dobili ste jo z opravo vred od občine, čitalnica se je ozirala po primernem plesišču — postavila jo je občina za 16.000 kron, „Sokol“ je bil v nevarnosti, da izgubi svojo dušo v osebi davčnega praktikanta Julčeta, ki je bil prestavljen v Logatec — rešil ga je naknadno liberalizem idrijski, ko je brez vsacega razpisa imenoval 23 letnega brata Julčeta občinskim tajnikom, dasi je občina doslej skozi par let lahko izhajala brez tajnika.

Svojim torej znate pomagati, kar ste pokazali. Na delo torej tudi za delavca! Ako pa liberalci nameravajo še naprej skrbeti le z besedami zanj, potem pa čimprej pomorejo politični smrti v Idriji, tem bolje, najslabši nasledniki bodo vsaj toliko storili v splošno korist, v prid delavstva posebej pa neprimerne več.

Domače novice.

Domača obrt odlikovana. C. kr. čipkarska šola idrijska je na mednarodni razstavi za oblačila v Petrogradu razstavila nekaj čipkarskih izdelkov. Odlikovana je bila z malo zlato svetinjo. Odlikovali so torej tisto šolo, po kateri tako bje liberalni župan mesta Idrije, kakor bi bila največji nebodigatreba na svetu. Ako bi družega dobrega ne imela, kolikega pomena je že to, da seznanja širni svet za našo domačo obrtnijo.

„Jednakopravnost“ v Idriji preneha. Škoda je ni. Sedaj bodo idrijski liberalci pošiljali svoje zmedarije „Slovenskemu Narodu“. Ubogi „Narodovi“ naročniki, ki bodo morali požirati toliko neslanosti!

Iz Stražišča pri Kranju, dne 15. t. m. Na dva podla dopisa iz Stražišča, objavljena 22. in 24. številki „Gorenjca“ se mora resnici na ljubo naslednje odgovoriti: Naj se le dokaže č. gospodu kapelanu Paulusu, v kateri hiši je kdaj agitiral zoper požarno brambo stražiško in zoper njene veselice! Koga je kdaj odvrnil od vde-

ležbe pri veselich iste požarne brambe, zlasti pri zadnji o priliki blagoslovljenja požarnega doma? Kdo njemu dokaže, da je rohnel par nedelj zoper to veselico? Naj se le oglasi tisti, kateremu bi bil č. g. kapelan Paulus rekel: „Ne smeš se veselice vdeležiti?“ Gospod kapelan kot vodja Marijine družbe je edino le vsled ukaza predstojništva Marijine družbe enkrat za vselej opozoril na dan Vnebohoda ude Marijine družbe, da po pravilih imajo prepovedan vsak ples, bodisi javen, bodisi skriven in ni niti z eno besedico črnil, da bi se kdo ne smel veselice udeležiti, vsakemu je bilo prosto, samo to je rekel: „Ako se udeleži kateri ud Mar. družbe plesa javnega ali skrivnega, s tem se je odpovedal časti biti ud Marijine družbe in to je moja zadnja beseda glede plesa ozir udov Marijine družbe.“ — Če gg. načelniki posameznih društev vidite, da posamezni udje društvenih pravil ne izpolnujejo, ali so s tem zadovoljni? Gotovo ne! — Glede drugih ljudij je bilo č. gospodu kapelanu prav malo mar in zato je tudi naravnost izjavil vpriči vseh vernikov v cerkvi, „da naj se le vsi drugi, če hočejo, kar na glavo postavijo.“ — Dopisnikar v 24. številki „Gorenjca“ pravi, „da so se ovire stavile odboru ob tej slavnosti in vsega tega je kriv le kapelan Paulus. Le pametne odbornike požarne brambe in ude istega društva stražiškega vprašajte, vi ljubeznivi poročevalci „Gorenjčev“, kdo je kriv neredov in in nesloge v istem društvu? Kdo ima največ vzroka trkati se na prsi vsled mnogih razprtij in vsled teh tudi slabega vspeha pri veselici požarne brambe stražiške dne 24. maja 1903.? Ali ne ravno g. I. B., katerega obnašanje in ravnanje kakor do odbornikov istotako tudi do drugih udov istega društva vzbuja čemdalje večjo nevoljo? Dati ste morali cesarju, kar je cesarjevega, ker ste plačali kazen vsled uradom neoznanjene tombole in godbe, dajte Bogu, kar je božjega, namreč bodite pravični! — Č. gospod kapelan Paulus je do požarne brambe stražiške preveč dober! Podpira jo z denarnimi sredstvi pri vsaki veselici, je njen podporni član, on je provzročil, da se je enkrat iz blagajne komaj ustanovljenega „Katol. slov. izobraž. društva“ v Šmartnem čisti dohodek pri veselici v znesku 31 K 34 h izročil; pri predstavi dne 1. jun. 1903. je zopet iz svoje kase v razcvit požarne brambe stražiške namenil 16 kron in od dohodka pri predstavi zopet 14 K 25 v. V zahvalo za toliko dokazov naklonjenosti se vedno iz „Gorenjčeve“ mlake meče nanj blato! Sram bodi tistih, kateri dobroto z nehvaležnostjo povračujejo! Č. gospod kapelan Paulus ima celo priče, da ko se je vdeležil na velikonočni ponedeljek t. l. veselice in tombole stražiške požarne brambe in je pri njej zopet podaril ene kronice v njeno kaso in pri šaljivi tomboli zopet v prid istega društva izdal čez 5 kron, so se pa slišali v veži in v prvi sobi gastejske gostilne iz ust nekaterih gasilcev klici: „da je mogel ta prek . . . far blizu priti“ in ko je odšel: „Hvala Bogu, da je ta prek . . . far proč šel“. In nato je en gasilec celo naglas zavpil: „Liberalcem groš, klerikalcem knof!“ — To je pač značilno in ob enem žalostno, da se odborniki požarne brambe stražiške za nesramne napade zoper duhovščino domačo kakor v „Gorenjcu“ tako tudi pri veselich iste požarne brambe in za javne sramotilne izbruhe liberalnih svojih tovarišev nič ne zmenijo, temveč s svojim molčanjem vse te zlobne napade potrjujejo! —

Poročil se je v Kranju 17. t. m. gospod Franc Omersa ml. z gospico Kristino Bučarjevo iz Ljubljane. Čestitamo!

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl g. Fran Ks. Souvan, ki je bil s svojim bratom Ferdinandom lastnik znane tvrdke „Fr. Ks. Souvan“, ene največjih in najznamenitejših narodnih trgovin na Kranjskem. Doživel je starost 67 let. Blag mu bodi spomin!

† **Zlatomašnik Blaž Petrič.** V sredo 17. t. m. zvečer je umrl več. g. duh. svetnik Blaž Petrič, župnik v Velesovem. Pokojnik je bil rojen 28. januarja 1824 v Spodnji Idriji. V mašnika posvečen 31. julija 1849, je bil eno leto semeniški duhovnik, štiri leta kapelan v Hrenovicah, štiri leta v Šent Juriju pri Kranju, dve leti beneficijar v Lozicah, štiri leta za kapelana v Podkrajju, štiri leta kurat v Šturijah, pet let kot župni

upravitelj na Selih pri Sumbergu, 12 let kot župnik v Blagovici in 18 let v Velesovem.

Šivilje štrajkajo. Iz Gorice se poroča: V nedeljo so imele šivilje zopet zborovanje, na katerem so sklenile štrajkati. V ponedeljek so se zbrale v prostorih tukajšnjega socijalno dem. društva, odkoder jih je šlo lepo število na magistrat. Hočejo 8 ur dela, plača da naj bi ostala za sedaj še pri starem. Dosedaj so delale zjutraj od 8. do 12. ure ter od 1. dokler se vidi po leti, drugače do 7. ali 8. ure zvečer in za vse to delo dobivajo na teden največ 4–5 kron! Malo je res!

Sorodniki novega srbskega kralja Slovenci. V Berndorfu živeča sestra kralja Petra I. kneginja Poliksena, ki je morala s svojim očetom in prvim možem pobegniti iz Srbije, je v drugem zakonu imela za moža posestnika Prešerna s Kranjskega, radi katerega se je odrekla vsem častem. Skoro se je od Prešerna ločila in sedaj živi v Berndorfu. V zakonu s Prešernom je imela eno hčerko, ki se jeseni omoži z inženirjem Panekom.

Okolu sveta.

Avstrija plačuj. Avstrijska kvotna deputacija je sklenila, da bode naša državna polovica kakor dozdej plačevala 65.6 in Ogerska le 34.4 odstotkov k skupnim stroškom in sicer do leta 1909. Mi bomo plačevali, Ogrji pa vživali pravice.

Notranji politični položaj. Bliža se dan 30. junija, do katerega je vlada nameravala rešiti carinski tarif, a do danes ni niti dotični odsek izvršil svojega dela. Ta proračunski provizorij poteče dne 30. t. m., a tudi o tem ni nade, da ga poslanska zbornica do tedaj dovoli. Körber je začel zopet se pogajati s strankami, in govori se že o novih ministrih. Vlada pa tudi preti s § 14. in celo z razpustom državnega zbora. — Kakor poročajo najnovejše vesti, odgodi vlada državni zbor 26. t. m. Prej se volijo delegacije. Potem vlada državnega zbora ne skliče do jeseni.

Dogodki na Hrvaškem. Hrvatska opozicija je proti oklicu mažaronske stranke izdala navdušen oklic na narod. V oklicu naštevava opravičene narodove zahteve, od katerih ne odneha, in slika hinavstvo vladne stranke. — Ban Khuen Hedervary se je udeležil procesije sv. Rešnjega Telesa. Kočijo, v kateri se je peljal v cerkev in iz cerkve, je spremljal jeden eskadron ulancev. Navzlic vsemu temu pa ga je množica izvižgala in neprenehoma vpila: „Doli ž njim!“ Pri procesiji sami so bana stražili spredaj in zadaj in ob obeh straneh vojaki z nasajenimi bajoneti, okoli teh vojakov je bil en bataljon pešcev, ob vojakih pešcih so šli dragonci in ulanci. — Zagreb je okoli in okoli zastražen z vojaštvom. V mestu samem pa je pravo vojno stanje. Vsa vojaška garnizija je pripravljena na vsak hip. — V varaždinskem okraju je proglašena nagla sodba. Po Zagorju je prava ustaja. — Kmetje napadajo posestva in hiše mažaronov ter jih pustošijo. V Vinici so kmetje lekarnarja Prapotiča, mažarskega pristaša, do mrtvega pretepli. — V Varaždinu se je brala v torek naša zadušnica za padle žrtve. Vse prodajalnice in delavnice so bile zaprte. Po končani cerkveni slovesnosti, šla je množica broječa kakih 3000 oseb po mestnih ulicah, ter kričala: „Doli Hedervary“, „Doli z Madjari“. Vojaštvo je množico razgnalo. Tudi več tisoč kmetov je hotelo po sili priti v mesto, a vojaštvo jim je to zabranilo. — Iz Slavonije poročajo, da je v virovitiški županiji prišlo do nemirov, in slednjič v Selu Vukosavljevi. Kmetje so brzojavne in telefonske žice potrgali in drogeve podrli. Orožniki so streljali. V Zagrebu se vrši zasedanje hrvaškega sabora, a opozicija je tri seje razbila. Okolu in okolu je vse polno orožništva.

Poskušen napad na našega cesarja. V petek dne 12. t. m. ob 5. uri popoldne se je peljal cesar v spremstvu pribočnika majorja Driancourta iz dvorne palače v Schönbrun. Na voglu Andreasgasse je skočil proti vozu človek, oblečen kakor so po navadi italijanski delavci, prijel se za kočijo in udaril s palico po cesarju. Cesar je hitro vstal, pribočnik pa je potegnil sabljo. Napadalec cesarja ni zadel. Cesar se je hitro odpeljal, ljudstvo pa je zgrabilo napadalca

in bi ga bilo potolklo, ako bi ga ne bila policija branila. Napadalec je 27 letni Jakob Reich, ki sam sebe imenuje „Jakoba, sina božjega“. Reich je bil dolgo časa v blaznici. Pred kratkem je poslal predsedniku poslanske zbornice prošnjo za potni list v Kino. Hotel je govoriti s predsednikom Vettrom, ki je takoj spoznal, da je Reich blazen in ga dal odpeljati na policijo. Sedaj so ga odpremili zopet v blaznico.

Naši vojaki, ki bi morali priti letos po dovršeni triletni službi na dopust, bodo morali najbrž služiti do konca meseca decembra. Vzrok temu je, da ogerski državni zbor ni vsprejel vojne predloge. Naš državni zbor je sicer dovolil vladi novince, ali samo pod tem pogojem, da se enaki zakon sprejme tudi na Ogorskem. Ker se pa to vsled obstrukcije madžarskih opozicionalcev ne more zgoditi, bodo morali tudi naši vojaki služiti tri mesece dalj, namreč do 31. decembra. Za to se imajo torej zahvaliti madžarskim prenapetežem.

Papež umrl? V soboto in nedeljo so se raznašale vesti, da je papež umrl. Sicer je resnica, da je vest o umoru srbskega kralja jako vznemirila papeža, ali vesti o kaki hujši bolezni ali celo smrti papeževi so popolnoma neresnične.

Prevrat v Srbiji. V ponedeljek popoldne ob 1. uri so zagrmeli topovi z belogradske trdnjave ter naznanili srbskemu narodu, da ima Srbija zopet kralja. — Izvoljen je bil soglasno Peter Karagjorgjević, za prestolonaslednika pa njegov sin. Sicer je bilo slišati, da se je mislilo tudi na črnogorskega kneza Nikolaja, kneževiča Mirkota in celo na republiko, toda črnogorski knez je jako nepriljubljen, ravno tako kneževič Mirko, a za republiko pa Srbija ni godna. Edini mogoči kandidat je bil torej Peter Karagjorgjević, ki ima tudi vestno evropsko izobrazbo, kakoršne ni imel niti Milan niti Aleksander. Vse stranke so imele posvetovanja pred volitvijo in so se vse stranke izrazile za Petra Karagjorgjevića, senat in narodna skupščina sta nato volila enoglasno njega kraljem pod gotovimi pogoji, ki se tičejo splošne volilne pravice, civilne liste in udeležnikov pri umoru kralja Aleksandra.

Francoski katoličani v boju. Prepoved francoske framaonske vlade, da se ne smejo vršiti javne procesije sv. Rešnjega Telesa ter sploh nobene prireditve izven cerkva, je imela v nekaterih krajih ravno nasproten učinek. V mnogih krajih je prišlo tem povodom do burnih nastopov mej verniki in vladnimi hlapci. Posebno hudo je bilo v Nantesu, kjer je bilo več oseb ranjenih in celo nekaj ubitih. Dogodek se je po poročilih ondotnih listov vršil takole: Pred katedralko se je zbralo nad 8000 vernikov, da se udeleže običajne procesije. Židovski in framaonski hlapci so pa hoteli javni sprevod na vsak način preprečiti ter so napadli sicer mirne vernike. Pričel se je ljut boj, a ker so bili verniki v ogromni večini, so nasprotniki kmalu podlegli. Najslabše se je godilo dvema posebno nadležnima usiljencema, uredniku socijalistiškega lista Gaulle in predsedniku društva svobodomislecev Lejeune; dobila sta za svojo modrost toliko batin, da sta umrla. — Zmagovalci so se na to napotili pred urad mestnega prefekta, da izsilijo od njega dovoljenje za javni obhod. Ker prefekt ni hotel ustreči želji razjarjenega ljudstva, je to napadlo njegovo hišo in gotovo bi se mu ne godilo najboljšo, da ni v tem hipu prihitelo na lice mesta orožništvo in vojaštvo. V tem hipu so pa demonstrantje iz plošč razdrtega trotoarja in raznega lesovja napravili pravo barikado v tem boju. Razburjenost prebivalstva je morala biti naravnost velikanska, da je poseglo po take revolucionarnem sredstvu. Pričel se je na to zopet vroč boj mej ljudstvom in vojaštvom, v katerem je bilo ranjenih mnogo oseb. Seveda je vojaštvo izvršilo tudi mnogo aretacij. — O podobnih nemirih se poroča še iz Dünkirchna, Montvilliersa, Lille in drugod, kjer je bilo ranjenih tudi mnogo oseb. Povsodi je vlada poslala v boj proti katolikom najprej najeto židovsko in socijalistiško druhal, kar je prebivalstvo razburilo in tako provzročilo tolik upor. Časopisje sodi, da je to pričetek silno nevarnega gibanja, ki se brez dvoma sme imenovati pričetek splošne meščanske vojske.

Volitve v nemški državni zbor se vrše dalje v znamenju zmagovalja katoliškega centra in socijalne demokracije. Do 11. ure po noči dne 17. t. m. je bilo znanih 385 volilnih rezultatov. Definitivno izvoljenih je 88 katoliškega centra, 54 socijalnih demokratov, 30 konservativcev, 14 Poljakov, drž. stranke 6 Alzačanov, 5 narodnih liberalcev, 4 divjaki, dva člena zveze kmetovalcev, 1 Danec in 1 člen takozvane reformne stranke. Ožjih volitev je potrebnih 184. Na teh bo udeleženi: 122 socijalistov, 64 narodnih liberalcev, 36 konservativcev, 35 kandidatov centra, 24 členov svobodomiselnega ljudske stranke, 15 državne stranke, 10 svobodomiselnega združenja, 9 divjakov, 8 nemške ljudske stranke, 8 Welfovcev, 8 Poljakov, 6 reformne stranke, 6 iz zveze kmetovalcev, 5 antisemitov, 4 Alzačani in 1 iz zveze poljedelcev. Glavni znaki dosedanjega rezultata so, da so Poljaki že na prvih volitvah dosegli prejšnje število mandatov (14) in da pridejo še za 8 mandatov v ožjo volitev. V nemškem državnem zboru bodeta odločujoč katoliški center in socijalna demokracija. Gnjusni liberalizem je tudi v Nemčiji potisnjen v ozadje in bo dobil tudi pri ožjih volitvah strahovite udarce!

Kako se je iz spanja zbudil Rooseveltov gost. Dognala se je jako smešna dogodba iz „bele hiše“, kakor imenujejo Amerikanci dvor v Washingtonu, kjer stanuje njihov predsednik katera se je dogodila sicer že v pretekli zimi, toda prišla je v javnost šele zadnji čas. Bela hiša je imela za veliko družino Rooseveltovo začetkom premalo prostora, dokler niso letos prostore za predsednikovo stanovanje razširili, tako, da je bilo komaj dovolj sob za otroke. Decembra lani bil je pri predsedniku na večerji poslanik neke evropske države, katerega je Roosevelt povabil, naj v beli hiši prenoči, ker je bil poslanik jako nezadovoljen s postrežbo v hotelu. V največji naglici so priredili za poslanika sobico male Ethel, ki je spala tisto noč s svojo sestro Alico. Rooseveltovi otroci so zelo utrjeni in najbolj utrjen pa tudi najbolj brezobziren je 11letni Kermit, ki ni ničesar vedel o tem, da v sobi sestre Ethel, je to noč prenočil tuji poslanik. Ko se že v poznem jutru ni nihče premaknil v sestrični sobi, je Kermit vzel vrč mrzle vode in se po prstih splazil v sobo sestre in je sprjaznim pozdravom „dobro jutro, dobro jutro, lenoba ti“, izlil vso vodo poslaniku v obraz z glasnim krohotaanjem. Toda kako je bil neprijetno presenečen, ko se je iz odeje pokazala siva glava z jezimi očmi. Pobral jo je naglo iz sobe in v strahu je vrgel vrč na tla, ki se razbil v tisoče črepinj. Kako sta z očetom predsednikom obračunila, o tem javnosti ni ničesar znano, mislimo si pa lahko sami.

Motorno kolo in železnica. Razne dirke z motornimi kolesi so pred kratkem pokazale, da se pri enem motornem kolesu porabi na vsakih 100 kilometrov komaj 1 liter bencina. Ta ugodnost obeta kolesu lepo prihodnost, in upati je, da se bode porabljal tudi za prometno sredstvo, za kar nam služi sedaj le železnica. Samorazumevno je, da se tako kolo ne more porabiti na kaki posebno dolgi progi, a more konkurirati z železnico na precej veliko razdaljo. Tako n. pr. vzemimo progno med Berlinom in Hamburgom, ki meri približno 300 kilometrov in po kateri teko najhitrejši vlaki. Vožni listek III. razreda na tej progi stane 950 mark in vožna traja nič manj kakor 5 ur, ako vpoštujemo razne zamude i. dr. Motorno kolo pa rabi za razdaljo 300 kilometrov, ako računamo njegovo povprečno hitrost na uro 35 km, 8 do 9 ur. Bencina se porabi k večjem 4 litre, kar stane približno 150 M.; prihrani se torej 8 mark. Akoravno vozi motorno kolo 3 ure dalje nego železnica, moramo vendar upoštevati ugodnost, da z motornim kolesom nikdar ne zamudimo vlaka, ker nismo navezani na določen čas, in da nam vožnja na kolesu pri lepem vremenu služi v večjo zabavo, nego vožnja v zaduhlem in tesnem železniškem kupeju. Posebna korist tega prometnega sredstva je tudi v tem, da nam ni treba nepretrgoma prevoziti celo dolgo progno, marveč si tudi lahko ogledamo druge kraje, ki leže ob tej progi. Tako ne varčimo samo z de-

narjem, marveč tudi s časom, ker bi drugače morali čakati na vsaki postaji prihodnjega vlaka 2 do 3 ure. Za potujoče obrtnike in trgovce, ki ne obiskavajo daljnih krajev, je tako kolo posebno po leti kar nalašč. Tako se samovoljno lahko vozimo kamor hočemo ceneje nego z železnico in hitreje.

Davki za vojaštvo. Najnovejša statistika prinaša poročilo o davkih za armado. Velika Britanija plačuje 21247 milijonov, Združene države 14826 mil., Nemčija 9851 mil., Francoska 9272 mil., Avstro-Ogrska 4088 mil., Italija 2528 mil., Japonska 2185 mil. mark. Ako razdelimo te lepe svotice, katere morajo utrpeti davkoplavalci, pride na eno osebo na Nemškem 17 mark na Angleškem 50 mark, v Ameriki 18 mark., Franciji 24 mark, na Ruskem 73 mark, Avstrijskem 89 mark (1068 kron), v Italiji 11 mark, na Japonskem 88 mark. Ako pa prištejemo še kar so posamezne države za armado na dolgu, potem plača Nemec 184 mark, Anglež 636, Amerikanec 204, Francoz 427, Italijan 266, Avstrijec 183 mark (2196 kron); manj kot Avstrijec plača le Rus in Japonec: prvi 112 mark in Japonec 65 mark. Iz tega je razvidno, da plača Avstrijec razven Rusa v Evropi najmanj vojaškega davka, vendar se je tudi to veliko, kar davkoplavalci sami najbolj vedo.

Nova Zelandija in angleški trg za meso. Na Angleškem se bodo najbrže zdatno znižale cene, ker je vlada v Novi Zelandiji sklenila ustanoviti na Angleškem velika skladišča in prodajalne za meso iz Nove Zelandije. Da bode meso med dolgo vožnjo iz Avstralije na Angleško ostalo sveže, se bode konserviralo na najmoderniši način in se bode tudi prevažalo kakor tudi prodajalo pod nadzorstvom novozelandskih državnih uradnikov. Vlada v Novi Zelandiji nakupuje živino sama in je zgradila 70 klavnice, v katerih se preskrbi konzervacija in vkladanje mesa. Na Angleškem bodo prva velika skladišča v Cardiffu, Manchesteru, Liverpoolu in Glasgowu. Novo Zelandijsko meso se že sedaj na Angleškem veliko proda. Leta 1897. se je na Angleško vpeljalo za 2,077.448 funtov in leta 1898. za 3,218.720 funtov koštrunovega mesa. Nasprotno pa se je iz Nove Zelandije leta 1897 vpeljalo za 117.679 funtov in leta 1902 za 417.199 funtov govejega mesa.

Neprijetno iznenadenje. Neka gđc. iz boljše rodovine imela je že delj časa ljubavno razmerje z nekim častnikom toda o poroki ni bilo govora, ker ni imela dovolj premoženja. Zadnji čas je postal častnik napram svoji nevesti bolj mrzel. Kar dobi od nje brzojavko z nasledujo vsebino: Stric milijonar v vzhodni Indiji umrl. Častnik se je brzo oblekel v parado in se hitro peljal k nevesti. Pri vsem je pa bilo malo nesporazumljenje: Brzojavni urad je pomotoma depeširal stric milijonar namesto stric misijonar. Kak obraz je pri tem častnik naredil si lahko mislimo.

Smrtna klofuta. V Budapešti v Lazarjevi ulici št. 11 stanujoči 25 letni krojaški pomočnik Matija Ledor je že dalje časa dolgoval malemu gostilničarju Martinu Viter 10 kron. Nedavno sta se zopet srečala na ulici upnik in dolžnik in kmalu se je med obema vnel hud prepir, katerega posledica je bila, da je Viter Ledorju prislonil tako klofuto, da se je že tako bolehn krojaški pomočnik zgrudil na tla in v par minutah umrl.

Nesreča na Šeldi. Švedski parobrod Uto se je zaletel v angleški parnik Hubbersfeld, ki se je v kratkem potopil. Nesrečo je povzročila močna električna luč na neki ladiji, ki je bila na bregu zasidrana, tako da moštvo ni opazilo bližnje nevarnosti. Rešiti je bilo mogoče le moštvo ponesrečene ladije, potniki, ubogi galjski, poljski in italijanski izseljenci so že spali in so se z ladijo vred potopili. Le nekaj potnikov je bilo mogoče rešiti.

Poulično življenje na Nizozemskem. Na Nizozemskem je življenje na ulici jako živahno Nizozemec ima veselje na nemirih in močne živce kakor tudi veselje do kravalov. Na cesti trpi nizozemska policija, izvzemši „openbare dronkenšap“ (tepeže) vse. Za čas burske vojske so hodile po ulicah raznovrstne množice iz najdvomljivejših elementov, ki so hujskale proti Angležem. Vse pa je prekosil nek pravi barabin

s pouličnim imenom anarhist. Prodajal je po ulicah spise proti vsem, kar je katoliško. Ako je videl kakega duhovnika, ga je najsurroveje ozmerjal. Konečno je bilo katoličanom preveč in najeli so nekega prodajalca s sadjem, ki je hodil vedno za anarhistom in natančno oponašaje anarhista, prodajal sadje. Anarhist je nekaj časa konkuriral s svojim spremljevalcem, toda ta ga ugnal, osobito še zato, ker ga je šolska mladež, kupovaje sadje, s klici krepko podpirala. Anarhist je izginil. Mestna policija v Haagu je pa sedaj prepovedala na ulici naznanjati glasno vsebino spisov, koje prodajajo dvomljivi elementi.

Nesreča na ženitovanju. Za plesišče pri ženitovanju nekega častnika v Arrasu določili so velik podstrešni prostor, ki so ga primerno okrasili. Ko je vladalo največje veselje, začul se je klic: ogenj! Svatje skušali so se rešiti po stopnjicah, toda te so že plamenoma gorele. Moški so poskusili rešitev žensk skozi okno po strehi, kar se je večini posrečilo. Nekaj žensk, med njimi nevesta, poskakalo je skozi okno, kjer so jih vjeli vojaki. Dve ženski ste popolnoma zgoreli in dve vsled dobljenih ran umrli. Ranjenih je 30 oseb, nekaj jih je vsled strahu znorelo. Vzrok požara je neznan.

GLASNIK.

Organizacija slov. krščanskega delavstva.

Ako se ozremo na krščanske delavske organizacije drugod, moramo, če hočemo biti odkriti, priznati, da združevanje slovenskega krščanskega delavstva ne napreduje tako, kakor bi bilo želeti. Vzrokov je pač več. Škodovalo je napredku asociacije slov. delavstva po načelih krščanske pravice pač mnogo to, da je pred leti prenehalo izhajati samostojno ceneno krščansko delavsko glasilo „Glasnik“, nadalje pa tudi v velikih političnih bojih, ki jih bijemo krščansko misleči Slovenci z domačimi in tujimi našimi nasprotniki je marsikak navdušen naš somišljenik opešal in omagal tako, da ne dela več s tako živahnostjo in s takim veseljem, kakor pričetkom našega gibanja, žal, da jih je mnogo tudi popolno omagalo in prenehalo z delom: združevati naše krščansko delavstvo. Ne moremo trditi, da smo znatno nazadovali, toda že to, da ne napredujemo tako, kakor bi lahko napredovali, je slabo znamenje.

Mnogo krajev na Slovenskem je še, kjer se nahajajo delavci, ki nimajo nobenega našega delavskega društva in nikake organizacije, in v mnogih krajih obstoječe organizacije ne delujejo tako, kakor bi z ozirom na dolžnost stvari morale delovati.

Obupati seveda zaradi tega na nikak način ne smemo. Ravno nasprotno, z novim veseljem in z vso živahnostjo naj bi se pričelo prav odločno delovanje, da se pomnože naše vrste, vrste organiziranega slov. krščanskega delavstva.

V vsakem kraju, in takih krajev je na Slovenskem še precej, kjer se ne nahaja nobeno krščansko delavsko društvo, naj naši somišljeniki prično resno misliti in delati na to, da se zasnuje krajevnim razmeram primerno delavsko društvo. Ta lep izgovor: „saj nam z delavskim društvom ne bode nič pomagano, ki ga je pri, recimo milo, komodnih naših somišljenikovih tolikrat čuti, ni vreden piškavega oreha. No, pa saj priznamo, se čujejo nadalje zopet komodni izgovori, da bi bilo delavsko društvo konečno res potrebno in koristno, toda nimamo pogumnih in izvedenih delavcev in delavk, ki bi imeli zmožnost in veselje, da bi vodili in delali v in za društvo. Prazen izgovor, povsod med delavci in delavkami je za to sposobnih moči dovolj, samo najti se jih mora in to je dolžnost ravno naših somišljenikov, ki imajo bodisi vsled prepričanja ali po stanu dolžnost, z organizacijo delavstva pričeti. Stane sicer to nekoliko truda, to radi priznamo, toda brez muje se čevljev ne obuje, pravijo stari, modri ljudje. Ves trud je obilo poplačan, ko se vidi vspeh dela. Ne sme nikogar prestrašiti začetna, nekoliko trnjeva

pot. Seveda, pričeti se mora z delom z vsem ognjem, toda obenem previdno, pametno in odločno. Pred vsem se mora med delavstvo zanesti misel, kako dobro bi bilo, če bi se ustanovilo delavsko društvo.

Dobiti se mora stik z delavci in predno se začne s splošno agitacijo za ustanovitev društva, se mora izobraziti primerno število poštenih in pametnih, če mogoče mladih delavcev ali delavk v toliko, da prično lahko z agitacijo med sodelavci za ustanovitev društva. Pred vsem se mora pa med temi glavnimi agitatorji vzbuditi delavski stanovski ponos in z vsem veseljem bodo šli na agitacijo. Ko je to delo izvršeno, naj se prične z javno in najenergijsko agitacijo za pridobitev članov v društvo. Naj se preskrbi imenik vseh delavcev in z že izurjenimi zaupniki naj se delavska lista pregleda in porazdeli agitacija. Vsak zaupnik naj prevzame gotovo število delavcev ali delavk, katere si upa pregovoriti in privabiti, da vstopijo v društvo. Pri tem pripomnimo, da je boljše, da se naloži posameznikom ne preveliko število, ker če kdo prevzame preveč agitacijskega dela na svoje rame, se prehitro utruji in dostikrat prehitro omaga. Če se pričetno pripravljavno delo tako porazdeli in vredi, pa tudi izvrši, uspeh ne more nikakor izostati. Kako naj novo ustanovljeno delavsko društvo nadalje uspešno deluje, s tem se ne moremo pečati, pečali se bomo o priliki obširno. Priporočamo pa, naj se natančno prouči v poročilu shoda kat. nep. društev poročili o notranjem zvezinem poslovanju, zlasti pa tudi poročilo o snovanju in vodstvu društev, kjer je gradiva dovolj tudi za uporabo pri vodstvu delavskih društev.

Pri tem nikakor ne moremo zamolčati, da je neobhodno potrebno vsakemu, kdor se peča z društvenim življenjem, poznati natančno zborovalni in društveni zakon, katerega je res v izborni slovenščini priredil g. dr. V. Schweitzer. Ako bi pa morebiti kdo še ne bil na jasnem, naj se zaupljivo obrne ali pismeno ali ustmeno na odbor „Slov. krščanske socijalne zveze“ in bo dobil vsako informacijo, ki jo rabi.

Svoj čas je nek list („Rdeči prapor“) se norčeval, da v zvezinih svetih za Primorsko, Štajersko in Koroško ni delavcev. Na ta napad svoj čas nismo hoteli reagirati, ker dotičnemu pisunu zvezin namen najbrže ni prav čisto nič znan. V zvezinem glavnem odboru je več pravih delavcev, kakor jih je v strankarskem vodstvu avstrijske socijalne demokracije, toda Zvezin glavni namen je organizirati vsa krščanska društva na Slovenskem, ne samo delavska in zato so se volili sveti, v katere so bili izvoljeni možje, od katerih je pričakovati, da imajo dovolj zmožnosti in veselja v svojem področju izvrševati agende Zvezinega glavnega odbora samostojno in z manjšimi stroški, kakor bi to bilo mogoče glavnemu Zvezinemu odboru. To le mimogrede omenjeno, da se ve, da „Zveza“ je zveza nepolitiških društev vseh krščanskih slovenskih delavskih stanov, ne samo enega stanu.

V nekaterih krajih je naša delavska organizacija nazadovala. Tudi tukaj se mora skrbeti za to, da se poizve, kaj je prav za prav povzročilo nazadovanje in treba je delati na odpravo napak, ki so nazadovanje povzročile. Pa še enkrat: agitacija in zopet agitacija med člani in med sodelavci nečlani, da postanejo člani. Agitacijo z vsem ognjem, toda obenem previdno, pametno in odločno. Nikdar ne gledati v preteklost, ampak mi moramo gledati v prihodnost, da bo prihodnost naša, da ostane naše delavstvo dobro krščansko in postane, v kolikor še ni, po načelih krščanske pravice po naših delavskih društvih organizirana masa, ne samo političsko, marveč tudi stanovsko in strokovno organizirano.

Somišljeniki, nasprotniki naši ne počivajo, po vsem Slovenskem love naše delavstvo v svoje mreže. Mi pri tem ne smemo ostati mirni in nedelavni. Marveč vse svoje moči in svoje zmožnosti posvetimo krščanski delavski organizaciji med Slovenci. Naši somišljeniki drugod, kjer je delavstvo v nam nasprotnem taboru, z vso silo delajo na to, da rešijo iz nasprotnih krempljev,

kar morejo. In mi naj bi spali in ne delali, ko so pri nas razmere stokrat bolj ugodne, kakor drugod!

Naše delo mora biti pa premišljeno in pametno. Ker Zvezinega shoda nepolitiških naših društev zaradi s takimi prireditvami običajnimi velikimi stroški, kakor čujemo, letos najbrže ne bode, se namerava v Ljubljani najbrže meseca avgusta prirediti posvetovanje (konferenca) slovenskega krščanskega delavstva. Na tem posvetovanju naj bi se začrtala pot nadaljnem našem delovanju.

Skupnega sestanka zaupnikov slovenskega krščanskega delavstva ni bilo že več let. Nujno potrebno pa je, da si začrtamo skupni načrt, kako nam je nadalje postopati, če hočemo uspešno organizirati krščanski slovenski proletarijat. Naj bi vsako krščansko delavsko društvo bilo na tem sestanku zastopano, želeti pa bi bilo tudi, da bi se vdeležili letos za delavce brez dvojbe važnega sestanka tudi delavci iz takih krajev na Slovenskem, kjer še ne obstoji nikako naše društvo za delavstvo. Prav zelo bi bilo želeti, naj bi vodstva naših delavskih društev že sedaj skrbela za vdeležbo in zastopstvo na tem sestanku. Zelo prav bi pa bilo tudi, če bi se s posameznih krajev prav kmalu poslala obvestila, o čem bi kazalo na tem sestanku razpravljati. Pristrčno želimo tudi, da bi nam somišljeniki na sestanku poslali veliko število razboritih mož delavcev, ki naj bi tudi sami posegali v razpravo.

Kakor je sledilo shodu nepolitičnih naših društev novo in čilo društveno življenje, tako upajmo, da bo zavladalo po sestanku zaupnikov slovenskega krščanskega delavstva med delavstvom na slovanskem jugu zopet novo in živahno delovanje za organizacijo našega delavstva. Jugoslovanski proletarec se mora organizirati in ostati krščanski in slovanski!

Krščanski proletarec.

Delavske drobtine.

Leo XIII. in društvo sv. Rafaela. Koncem decembra lanskega leta je bil predsednik društva sv. Rafaela, ki si stavi namen varstvo izseljencev v daljši zasebni avdijenci pri sv. očetu. Razložil je sv. očetu, kako velike važnosti za katoliško cerkev je, da se društvo zavzema za v Ameriki naseljene katoličane, katerih se je v preteklem letu naselilo izmed 648.000 izletnikov dve tretini, to je 420.000 katoličanov, ki spadajo 10. narodnostim. Najvažnejše se predsedniku zdi, da bi dobili izseljenci dušne pastirje, ki so zmožni njihovega maternega jezika. Sveti oče je z največjim zanimanjem poslušal poročilo predsednika poslanca Cahenslyja in je imenoval društvo sv. Rafaela veliko delo. Cahensly je še pripomnil, da so se mu pri njegovem trudu in delu podtikali politički momenti. To pa ni istina, marveč društvu je glavni namen rešiti duše. Zadnji čas so nekateri ameriški listi namreč podtikali Cahenslyju, da je v Vatikanu delal na to, naj se nastavi čim največ nemških duhovnov v Ameriki. Z ozirom na to pa, da je bilo v preteklem letu izmed 420.000 naseljenih katoličanov v Ameriki 180.000 katoliških Italijanov in 190.000 katoliških Slovanov, ni Cahensly zahteval novih nemških duhovnov, ker je v Zjedinjenih državah v dušnem oziru za nemške katoličane dobro preskrbljeno. Cahenslyjev glavni namen je bil, da bi sveta stolica po ameriških škofijah vršila poizvedbe o narodnostih naseljenih katoličanov in jim preskrbela duhovnikov, ki bi jim pastirovali v materinščini.

Mednarodni kongres zveze premogokopov se je vršil o binkošnih v Bruselju. Večino so imeli angleški rudokopi, kar kljub temu, da so angleški delegatje nekoliko ošabni, stvari nič ne škoduje. Znano je, da med mirnimi in praktičnimi angleškimi rudarji, četudi socijalno demokratični program priznavajo, in med ostalimi prekucijskimi socijalnimi demokrati na evropski celini zija velik propad. To se je tudi letos potom razprav dalo opazati. Akoravn so francoski in belgijski rudarji rabijatni revolucionarji, so jih na zborovanju prekašali radikalni češki rudarski

zastopniki. Uprl se je angleški predsednik Abraham predlogu češkega zastopnika Cingerja, ki je hotel, naj se kongres izreče za mednarodni osemurni delavnik. Francozi, Belgijci, Nemci in Avstrici so se morali ukloniti radi ali neradi angleški večini in predlog je bil radi neke formalne napake odklonjen. V teh razmerah je kongres v smislu rudarskih zvez na evropski celini izvršil jako malo praktičnega dela.

O socijalno demokratičnem terorizmu v strokovnih društvi na Nemškem je na nekem shodu svobodomiseln poslanec Goldschmidt rekel: Socijalna demokracija izkorišča strokovne organizacije, ki naj bi bile nepolitiške, v političke namene in najsrajnjeje terorizira delavce. Opuščeni so bili vsled terorizma že jako izurjeni drugače misleči uradniki bolniških blagajn. Zavrača vsako sporazumljenje med delodajalci in delavci, kakor tudi surovo nastopajo sodrugi nasproti sodelavcem, ki niso socijalni demokratje. Nedavno so socijalni demokratje pljuvali v obraz nekemu delavcu, ki je rekel, da ni član nobene politične organizacije.

Zveza katoliških delavskih društev v Nemčiji je imela ob binkošnih letno občno zborovanje v Berlinu. Zvezina društva imajo 41.553 članov in je leta 1902 imela premoženja 12.994 mark.

Največja industrijska organizacija na svetu je brez dvojbe Standard oil trust v Ameriki. Ni vlade na svetu, ki bi imela tako izbornu urejeno organizacijo, kakoršno ima ta trust. Trust ima svoje poslanike, konzule in tajne agente po vsem svetu. Za posredovanje z državami ima zelo odlične može, kakor Hon Robert P. Porter, ki je vodil svoj čas pogajanja z Rumunijo in drugimi vladami. Trust je postal velik po kupcijah z amerškimi železnicami. V Ameriki trust zapoveduje železnicam, po celem svetu ima za prevažanje petroleja lastne železniške vozove in parobrode. Skladišča, pristanišča in zaloge so po celem svetu. V Afriki ima trust lastne velblodne in v Aziji slonove karavane. Trust ne preskrbuje samo skoro da celi svet s petrolejem, marveč v lastni režiji izdeluje tudi sode, velike rezervarje (30 milijonov na leto), kositarske posode (70 milijonov na leto), barve, lep, destiljske aparate, sesalke, ogleno kislino in sploh vse, kar rabi. Poleg kupčije s petrolejem se peča tudi s kupčijo gazolina, nafte, oljnatih mazil itd. V Evropi organizira razna društva, ki se podrede osrednjemu vodstvu v New Yorku. Največ težav ima trust v orientu, kjer konkurirajo trustu nizozemska zahodna Indija, Birma, Borneo, Java in druge dežele. Brez uspeha je hotel kupiti trust koncesijo angleške družbe, da bi tudi ondi gospodaril, toda doslej še zaman. Lastniki trusta delajo velikanske dobičke. Ustanovna glavica znaša 400 milijonov mark in lansko leto se je na dividendah izplačalo 192 milijonov kron, to je 48 odstotkov. Petrolejni kralji se pa ne zadovoljujejo samo s tem dobičkom, marveč pridno sodelujejo pri ustanovitvi novih trustov, kakor tudi trust nakupuje električne in plinove družbe. Brez dvojbe je Standard oil trust sedaj glavni faktor na industrijskem in finančnem gospodarskem polju.

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefotovi prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Florianca. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47-20 prodaja
Janko Šink, svečar v Kranju
kg po 5 K, poštne prosto.

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**